

15 maart 2018

Standpunt Doof Vlaanderen over het beperkte aantal tolkuren in leefsituaties

Dove mensen in Vlaanderen kunnen tolken inschakelen voor allerlei gelegenheden in de privésituatie. Volgens artikel 6 §2 lid 2 van het tolkenbesluit van 15.01.2016 hebben ze jaarlijks recht op maximaal 18 tolkuren in deze situaties, genoemd leefsituaties of L-uren. Het derde lid van dit artikel bepaalt dat er een afwijking kan worden toegestaan tot maximaal 'het dubbele aantal uren van het maximum' als men kan bewijzen dat de situatie waarin men zich bevindt een verdubbeling vereist. Deze verdubbeling moet elk jaar opnieuw worden aangevraagd. Concreet kunnen dove mensen jaarlijks dus aanspraak maken op maximaal 36 tolkuren. Dat beperkte aantal toegekende tolkuren in leefsituaties is onredelijk. Daarom heeft de Vlaamse Dovengemeenschap zich verenigd onder de actie #geenpretjezondertolk en een crowdfundingactie opgestart met als doel een rechtszaak tegen de Vlaamse overheid te starten. Doof Vlaanderen staat achter deze actie die het initiatief is van Kristof De Weerd, Maartje De Meulder en Dennis Deschildre.

Het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap, dat België ratificeerde, erkent het recht van dove personen om volledig deel te nemen aan alle facetten van het leven. Toegang tot informatie en communicatie maakt daar deel van uit. Eén van de manieren om toegang te krijgen tot informatie en communicatie, is het inzetten van tolken gebarentaal. Daarom moet de Vlaamse overheid ervoor zorgen dat dove mensen op eender welk moment en voor eender welke leefsituatie tolken Vlaamse Gebarentaal kunnen inschakelen. Dit maakt deel uit van haar plicht tot redelijke aanpassingen. Hetzelfde Verdrag en het Vlaamse Gelijkekansendecreet omschrijven redelijke aanpassingen als "noodzakelijke en passende wijzigingen" die "nodig zijn om te kunnen waarborgen dat personen met een handicap dezelfde mensenrechten en fundamentele vrijheden" kunnen uitoefenen als alle andere personen (VN-verdrag, artikel 2).

De huidige regelgeving in Vlaanderen is in strijd met het VN-Verdrag en het Vlaamse Gelijkekansendecreet. Zesendertig tolkuren is veel te weinig als we de situaties bekijken waarin L-uren gebruikt worden: zoals bv. een gesprek met een advocaat, het ondertekenen van een akte bij de notaris, het afsluiten van een contract bij de verzekeraar, een bezoek aan de huisarts of kinderarts, het afscheid van een familielid regelen met de begrafenisonderneming en de kerk, bijwonen van therapie sessies, zorg en ondersteuning verkrijgen van reguliere diensten, enzovoort. L-uren worden ook ingezet voor de sociale, politieke, culturele en levensbeschouwelijke participatie van dove mensen in de maatschappij (zoals bv. zetelen in een oudercomité, zich kandidaat stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen, mee een buurtfeest organiseren, enzovoort) en de interpersoonlijke relaties met hun omgeving (zoals bv. deelnemen aan een familiefeest, supporteren op een sportwedstrijd van een familielid, een huwelijk, een doop, oudercontact op school bijwonen, enz.). Veel dove mensen zijn spaarzaam met hun uren, omdat ze op zeker willen spelen. Dat zorgt ervoor dat ze hun uren enkel inzetten voor het hoogst noodzakelijke en niet of beperkt deelnemen aan veel activiteiten. Bijgevolg krijgt de Vlaamse overheid een fout beeld van het aantal benodigde uren: dit is groter dan uit het aantal gebruikte uren naar voren komt.

Doof Vlaanderen vzw, de Federatie van Vlaamse Dovenorganisaties, eist dat **dove mensen voor leefsituaties meer dan 36 tolkuren per jaar krijgen op maat van hun noden, zonder enige limiet opgelegd door regelgeving of begrotingslimieten**. Het niet voorzien van redelijke aanpassingen of het weigeren ervan is volgens het VN-verdrag en het Gelijkekansendecreet een vorm van discriminatie, waaraan de Vlaamse overheid op dit moment schuldig is. Om deze tolkuren op maat te bereiken moet het besluit van de Vlaamse Regering van 15.01.2016 gewijzigd worden, zodat de afwijking – van de normale 18 uur naar maximum het dubbel aantal uren – wordt omgezet in het recht op het aantal tolkuren gevraagd door de dove persoon, mits motivering.

Wanneer we het aantal L-uren in Vlaanderen vergelijken met andere Europese landen zien we dat de Vlaamse overheid nog veel werk voor de boeg heeft. In andere Europese landen zoals Nederland en Finland genieten dove mensen meer flexibiliteit wat betreft het aantal tolkuren voor de privé-situatie en krijgen ze tolkuren op maat op eender welk moment, zonder maximumgrens. Doof Vlaanderen is uiteraard bereid om het gesprek aan te gaan met Vlaams Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jo Vandeurzen, maar wenst een duidelijk signaal te geven: we staan voor een vraaggestuurde toekenning van tolkuren in leefsituaties voor iedere dove en doofblinde persoon in Vlaanderen.

Naast deze hoogdringende maatregel vraagt Doof Vlaanderen ook dat **de afstandstolkendienst structureel wordt verankerd**, wat reeds jarenlang de vraag is vanuit Doof Vlaanderen. De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal heeft hierover een advies gegeven¹. Deze dienst kan efficiënt gebruikt worden in bepaalde situaties zoals korte gesprekken aan de balie en andere situaties waar een live tolk niet (onmiddellijk) aanwezig kan zijn, of afspraken die zo kort duren dat het boeken van een live tolk in feite een inefficiënt gebruik van middelen is. De dienst is echter enkel open op weekdays in de voormiddag (alleen op woensdag ook in de namiddag), kent vaak technische problemen, en voldoet niet aan de voorwaarden voor volwaardige telecommunicatie. Veel gebruikers zijn ook niet voldoende geïnformeerd over hoe de dienst te gebruiken. Na de financiering van de afstandstolkendienst via het Europees Sociaal Fonds (tussen 2012 en 2015) werd deze in 2016 verder gezet door het VAPH en de VDAB, zonder enige zekerheid voor de toekomst. Doof Vlaanderen vraagt dat er tegen eind 2018 zekerheid komt en dat er meer middelen worden voorzien voor de uitbreiding van de diensturen en een vernieuwing van de technologische toepassingen van de afstandstolkendienst, zoals geadviseerd door de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal.

Meer informatie over de actie #geenpretjezondertolk vindt u hier:
<http://www.geenpretjezondertolk.be/> en op Twitter via #geenpretjezondertolk

Contactpersonen:
Doof Vlaanderen: Eline Demey – eline.demey@doof.vlaanderen
Initiatiefnemers #geenpretjezondertolk: geenpretjezondertolk@gmail.com

¹ Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal, advies i.v.m. afstandstolken Vlaamse Gebarentaal, beschikbaar op:
<http://www.adviesvgt.be/sites/default/files/atoms/files/20151201%20Advies%20afstandstolken%20VGT.pdf> (laatst geraadpleegd op 13/03/2018).